

ΑΠΟΨΕΙΣ-ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Η Αξιολόγηση και η Διασφάλιση της Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Καταρτίζοντας τους Αξιολογητές Ποιότητας

Δ. ΖΩΝΤΗΡΟΣ*

Η αξιολόγηση και η διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από την ανώτατη εκπαίδευση έχει αναδειχθεί σε ζήτημα μείζονος προτεραιότητας για τις χώρες της Ευρώπης κατά την τελευταία δεκαετία. Οι σπουδαιότεροι λόγοι γι' αυτό είναι η μαζικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, οι αλλαγές στο εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον της, η μειούμενη κρατική χρηματοδότηση, ο αυξανόμενος αριθμός ιδιωτικών ιδρυμάτων και η απαίτηση της κοινωνίας να είναι υπόλογα τα ιδρύματα για την ορθολογική χρήση των πόρων που λαμβάνουν (accountability).

Απόρροια των ανωτέρω ήταν η σύσταση (recommendation) του Συμβουλίου της Ε.Ε. (98/561/CE της 24ης Σεπτεμβρίου 1998) για την ποιότητα στην ανώτατη εκπαίδευση και η θέση της διασφάλισης της ποιότητας ως ενός εκ των στόχων της Διακήρυξης της Μπολόνια (“Πρώθηση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας στη διασφάλιση της ποιότητας με την προοπτική της ανάπτυξης συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογιών”). Η ανταπόκριση έλαβε τη μορφή της ίδρυσης του

*Δημήτρης Ζωντήρος, Σύμβουλος Marketing και Εκπαίδευσης, Επιστημονικός Συνεργάτης Τμήματος Εμπορίας και Διαφήμισης (Marketing) Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Ευρωπαϊκού Δικτύου για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (European Network for Quality Assurance in Higher Education - ENQA).

Το Δίκτυο αυτό έχει ως μέλη του δημόσιες Επιτροπές / Ενώσεις / Συμβούλια Κέντρα κλπ. και συλλογικούς φορείς πανεπιστημίων που έχουν ως αρμοδιότητά τους τη διασφάλιση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επί του παρόντος, τα μέλη του είναι 28 και προέρχονται από 14 χώρες-μέλη της Ε.Ε. Μέσα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, οργανώνει πρακτικά σεμινάρια (workshops) και συναντήσεις μεταξύ των φορέων του για την προώθηση της συνεργασίας στο θέμα της διασφάλισης της ποιότητας και της παροχής βοήθειας για τη θέσπιση ενός κοινού πλαισίου ενεργειών.

Ένα από τα πρόσφατα πρακτικά σεμινάρια παρακολούθησε ο γράφων με τη συνδρομή του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού (Ι.Α.Π.Α.Δ.) και με την ιδιότητα του παρατηρητή (αφού στην Ελλάδα δεν υπάρχει ακόμη θεσμοθετημένος φορέας για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση). Πραγματοποιήθηκε στις 12 και 13 Οκτωβρίου 2000 στις Βρυξέλλες στις εγκαταστάσεις της Γενικής Διεύθυνσης “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Το θέμα του σεμιναρίου αφορούσε στην κατάρτιση ατόμων που θα επιμορφώσουν τους αξιολογητές της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρουν τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης (“Training the Assessors”). Οι εν λόγω αξιολογητές ποιότητας θα αποτελούν τα μέλη των επιτροπών εξωτερικής αξιολόγησης (external evaluation committees). Οι συμμετέχοντες ήταν στελέχη των οργανισμών διασφάλισης ποιότητας στις χώρες τους (Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σουηδία και Φινλανδία). Οι εισηγητές (Ton Vroeijsenstijn και David Bradbury) ήταν στελέχη δύο τέτοιων οργανισμών που έχουν σημαντική εμπειρία στο θέμα της διασφάλισης της ποιότητας (Ένωση Πανεπιστημίων της Ολλανδίας - VSNU και Quality Assurance Agency - QAA του Ηνωμένου Βασιλείου).

Το σεμινάριο περιστράφηκε γύρω από τους ακόλουθους άξονες:

- Γενική εισαγωγή στην ποιότητα, τη διασφάλιση και στην αξιολόγηση της ποιότητας.

Εξετάστηκαν οι βασικές συνιστώσες της ποιότητας και επισημάνθηκαν οι σχετικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο θέμα της ορολογίας, δεδομένου ότι αυτή παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις από γλώσσα σε γλώσσα, και καθορίστηκαν οι βασικές έννοιες μέσα από μια ορολογία αποδεκτή από όλους τους συμμετέχοντες.

- Το πλαίσιο αναφοράς της επιτροπής εξωτερικής αξιολόγησης και η θέση των βασικών κριτηρίων.

Εξετάστηκε η αναγκαιότητα του πλαισίου αναφοράς (δηλαδή, τι πρέπει να αξιολογηθεί και μέσα σε ποιο πλαίσιο) και η θέση των κριτηρίων βάσει των οποίων θα γίνει η αξιολόγηση (δείκτες ποιότητας).

- Η ανεύρεση δεδομένων και πληροφόρησης.

Υποδείχθηκε η σημασία της έκθεσης αυτοαξιολόγησης και το πώς αυτή μπορεί, με τη σειρά της, να αποτελέσει αντικείμενο αξιολόγησης και αναφέρθηκε η ποικιλία άλλων πηγών πληροφόρησης (γραπτά εξετάσεων και εργασίες των φοιτητών, διπλωματικές εργασίες, συνεντεύξεις με τους φοιτητές και τα μέλη του εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού, κ.λπ.).

- Η εργασία της επιτροπής εξωτερικής αξιολόγησης.

Αναλύθηκαν τα ζητήματα της σύστασης της επιτροπής, της απαιτούμενης προπαρασκευαστικής εργασίας που απαιτείται, ο ρόλος του προέδρου της, των μελών της και του γραμματέα, η διαδικασία και ο στόχος των επιτόπιων επισκέψεων (συνεντεύξεις με φοιτητές, διδακτικό προσωπικό, άλλα μέλη του προσωπικού, έλεγχος της υποδομής, κλπ.) και επισημάνθηκαν μειονεκτήματα και προβλήματα που πιθανόν να ανακύψουν.

- Η επιτροπή και η έκθεση αξιολόγησης.

Δόθηκε μια περιγραφή του ποιες λειτουργίες θα πρέπει να επιτελεί μια έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης και το πώς θα πρέπει να παρατίθενται τα ευρήματα. Συζητήθηκαν τα πλεονεκτήματα της χρήσης του καταλόγου των σημείων ελέγχου (checklist) και ο τρόπος σύνταξης της έκθεσης ώστε αυτή να αποτελεί ένα ενιαίο και περιεκτικό σύνολο.

- Η οργάνωση συστήματος κατάρτισης των αξιολογητών

ποιότητας.

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω, τέθηκε το θέμα της οργάνωσης ενός συστήματος κατάρτισης των αξιολογητών ποιότητας προκειμένου να διασφαλίζεται η εύρεση και αξιοποίηση του κατάλληλου δυναμικού και η διάχυση της φιλοσοφίας της διασφάλισης της ποιότητας μέσα στα ιδρύματα (δεδομένου ότι τα περισσότερα μέλη των επιτροπών αυτών αποτελούν μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό των ιδρυμάτων).

Σύνοψη και συμπεράσματα

Διεξήχθη συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων πάνω στα ανωτέρω θέματα και ακολούθησε η εξαγωγή συμπερασμάτων.

Πέραν των θεμάτων που αναπτύχθηκαν, το σεμινάριο αυτό έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να περιγράψουν τα συστήματα αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας βάσει των προτεραιοτήτων και των ιδιαιτεροτήτων που έχουν τεθεί και υπάρχουν στις χώρες τους. Αυτό έδωσε την ευκαιρία για μια χρήσιμη ανταλλαγή γνώμων και απόψεων που έδειξε πολλά κοινά σημεία αλλά και διαφορές.

Η ανάγκη για ένα ευρύ και κοινό πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη διασφάλιση της ποιότητας έγινε δεκτή από όλους. Συμφωνήθηκε ότι ένα τέτοιο πλαίσιο πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν του την επικρατούσα, σε κάθε χώρα, κατάσταση, τις διαφορές σε θέματα στρατηγικής και πολιτικών και να περιλαμβάνει γενικούς κανόνες αποδεκτούς από όλα τα κράτη - μέλη. Το κύριο όφελος που αναμένεται είναι η χρήση του ως βάση για τη διαφάνεια και την αμοιβαία αναγνώριση των τίτλων σπουδών μεταξύ των ιδρυμάτων των κρατών - μελών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόμοια κινητικότητα υπάρχει και σε διεθνές επίπεδο. Το Διεθνές Δίκτυο για τα Συμβούλια Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education - INQAAHE) είναι το αντίστοιχο του ENQA στο διεθνή χώρο. Ο βασικός του σκοπός είναι η συλλογή και διάχυση της πληροφόρησης για την τρέχουσα και αναπτυσσόμενη θεωρία και πρακτική στα ζητήματα αξιολόγησης, βελτίωσης και διατήρησης της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Πολύ πρόσφατα, έχει αποδυθεί σε μια μεγάλη προσπάθεια καταγραφής του αριθμού,

των χαρακτηριστικών και των τρόπων λειτουργίας των οργανισμών διασφάλισης ποιότητας όλων των χωρών του κόσμου προκειμένου να κατανοηθεί το πώς γίνεται αντιληπτή και εφαρμόζεται η διασφάλιση της ποιότητας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Συνεπώς, η δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου και των συνακόλουθων δομών για τη διασφάλιση της ποιότητας της Ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι κάτι παραπάνω από αναγκαία. Πολλά τμήματα και ιδρύματα το κατανοούν αυτό και μόνα τους προχώρησαν σε αξιολογήσεις με την αρωγή του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.). Η μεγάλη καθυστέρηση που έχει σημειωθεί μπορεί, ωστόσο, να έχει ένα πλεονέκτημα. Παρέχει τη δυνατότητα να γίνει προσφυγή στην εμπειρία που έχουν ήδη συσσωρεύσει οι υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες και να αποφευχθούν λάθη και ατυχείς χειρισμοί. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ENQA) μπορεί να αποτελέσει ένα κύριο σημείο αναφοράς σε αυτή την προσπάθεια.

Πλήρης απασχόληση στα ΑΕΙ¹

Θ. ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ*

Σε αντίθεση με την πλούσια υλικοτεχνική υποδομή των ΑΕΙ σήμερα (συγκριτικά πάντοτε με το παρελθόν), η απόδοσή τους γίνεται καθολικά αποδεκτό ότι απέχει από ένα επίπεδο ικανοποιητικό. Οι αιτίες είναι πολλές. Ορισμένες, είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Η υπολειπόμενη (σε σχέση με την αναμενόμενη) προσφορά έργου μέσα στο πανεπιστήμιο από το διδακτικό προσωπικό, ίσως είναι από τα πλέον αδύνατα σημεία του όλου συστήματος. Το διδακτικό πανεπιστημιακό προσωπικό, εκμεταλλευόμενο το νομοθετικό πλαίσιο εργασίας (και μισθοδοσίας), αναζητεί σήμερα πηγή εισοδημάτων εκτός πανεπιστημίου με μορφή εργασίας ελεύθερης είτε εξαρτημένης αλλά εκτός ΑΕΙ και πάντως άσχετης με την αποστολή των μελών ΔΕΠ του ΑΕΙ.

Το ανθρώπινο δυναμικό των πανεπιστημίων σήμερα, εκμεταλλευόμενο το χαλαρό πλαίσιο υποχρεώσεων εργασίας και παρουσίας στο ΑΕΙ εκτρέπει το μέγιστο δραστηριότητάς του σε άλλους χώρους απασχόλησης (ιδιωτικού τομέα) εις βάρος της απόδοσης στο ίδιο το ΑΕΙ.

Αποτέλεσμα: περιορισμένη παρουσία και δραστηριότητα μέσα στο ΑΕΙ υπέρ της εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης. Η τελευταία όμως

¹Θομάς Τασίopoulos, Αναπλ. Καθηγητής, Τομέας Παθολογίας, Τμήμα Ιατρικής, Κωνσταντίνος Κωνσταντόπουλος, Επικ. Καθηγητής, Τομέας Παθολογίας, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών

δεν προσφέρει τίποτε ούτε στο ΑΕΙ ούτε στην εκπαίδευση. Αντίθετα αποβαίνει εις βάρος τους. Γιατί το σύνολο των υποχρεώσεων του πανεπιστημιακού (προπτυχιακή διδασκαλία, μεταπτυχιακή δραστηριότητα, ευθύνη εξετάσεων, έρευνα, παρακολούθηση βιβλιογραφίας, διόρθωση δοκιμίων, συγγραφή, διοικητικά καθήκοντα, τυχόν διεθνείς υποχρεώσεις αλλά και χρόνος για ευρύτερη καλλιέργεια και χρόνος για την απαραίτητη στον πνευματικό άνθρωπο περισυλλογή) είναι υποχρεώσεις που προϋποθέτουν όχι απλώς πλήρη αλλά “υπερπλήρη” απασχόληση. Είναι δε απορίας άξιον πώς η πολιτεία δέχεται ότι διασφαλίζει το έργο που θα ήθελε στο πανεπιστήμιο με άτομα που ασκούν έντονη επαγγελματική δραστηριότητα εκτός πανεπιστημίου παράλληλα με τα καθήκοντα του μέλους του ΔΕΠ κατά τρόπο πρακτικά ασυμβίβαστο με την κοινή λογική.

Επομένως, μοναδική δυνατότητα ενεργοποίησης του πανεπιστημιακού δυναμικού επ’ ωφελεία του πανεπιστημίου και της κοινωνίας που αναμένει από αυτό ανάλογα με όσα του παρέχει (με την κρατική χρηματοδότηση), είναι η καθιέρωση της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στα πανεπιστήμια.

Σχήματα εξαιρετικής μισθοδοσίας ειδικών κατηγοριών δημοσίων λειτουργών (δικαστές, διπλωμάτες) υπάρχουν και λειτουργούν αναντίρρητα. Είναι δε τουλάχιστον παράδοξο από την μια η πολιτεία να εμφανίζεται σήμερα τόσο διστακτική γύρω από τον ρόλο του πανεπιστημίου και απαισιόδοξη γύρω από την απόδοσή του ώστε να προβληματίζεται γύρω από την σκοπιμότητα ιδιωτικών ΑΕΙ, και από την άλλη να μην δημιουργεί τις θεσμικές προϋποθέσεις μιας αποδοτικής λειτουργίας του δημοσίου πανεπιστημίου. Αντίθετα μάλιστα: με τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις (ν. 2530/1887), ευνοεί και κατοχυρώνει τον εξω-πανεπιστημιακό επαγγελματισμό του ΔΕΠ τον οποίο και θεωρεί “προσοδοφόρο πηγή” για τους πανεπιστημιακούς λογαριασμούς. Δηλ. πρακτικά εξωθείται ο πανεπιστημιακός σε μια τέτοια δραστηριότητα.

Υπάρχει η άποψη ότι σε αντίθεση με την Β. Αμερική-Β. Ευρώπη όπου η πλήρης απασχόληση στα πανεπιστήμια έχει ιστορικά επιβληθεί, άλλες χώρες και μάλιστα στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας (νότια Ευρώπη-Μεσόγειος), ρεαλιστικά δέχονται την “εκτός

υπηρεσίας” επαγγελματική δραστηριότητα του πανεπιστημιακού ως μία ιδιάζουσα μορφή “προσφοράς του στο κοινωνικό σύνολο”. Η απάντηση είναι ότι και εάν ακόμη δεχθούμε κάτι τέτοιο, πάλι οι χώρες της ευρύτερης περιοχής μας με την υψηλότερη στάθμη πανεπιστημίων (Ισραήλ) είναι ακριβώς οι χώρες που εφαρμόζουν στους πανεπιστημιακούς τους την πλήρη απασχόληση.

Ίσως μερικοί αντιπροτείνουν ότι η σημερινή παγιωμένη κατάσταση δεν επιδέχεται μεταβολές (καθιέρωση αποκλειστικής απασχόλησης) χωρίς τον κίνδυνο αποχώρησης από το πανεπιστήμιο αξιόλογων προσώπων που δεν θα αποδεχθούν τις νέες συνθήκες εργασίας και αποδοχών.

Η απάντηση είναι ότι και σε άλλους τομείς της δημόσιας διοίκησης όποτε αυτό εφαρμόσθηκε (θεσμοθέτηση ΕΣΥ) οδήγησε στην αποχώρηση μεμονωμένων προσώπων η οποία δεν είχε καμία επίπτωση στην στελέχωση των δημόσιων νοσοκομείων (μάλιστα μερικοί που αρχικά αποχώρησαν επανήλθαν μεταγενέστερα).

Για τις εξαιρετικές περιπτώσεις των απολύτως αναντικατάστατων πανεπιστημιακών δασκάλων (τέτοιιοι μάλλον δεν υπάρχουν με τα σημερινά δεδομένα), μπορεί να υπάρξει πρόβλεψη ειδικών συμβολαίων εργασίας που θα κατοχυρώνουν την προσφορά της ειδικής και αναντικατάστατης διδασκαλίας τους αλλά χωρίς παραπέρα συμμετοχή στην λοιπή λειτουργία στα ΑΕΙ (βλ. θεσμός ειδικών επιστημόνων και συνεργατών, του οποίου σήμερα γίνεται είτε κακή χρήση είτε κατάχρηση)**.

****Υποσημείωση:** Οι θέσεις που διατυπώνονται στο άρθρο δεν σημαίνουν και αυτόματη επιδοκμασία του συνόλου των ρυθμίσεων του νόμου 2889/2001.

Θεσμική Επικαιρότητα

Δ. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ*

Το θέμα που κυριάρχησε στην επικαιρότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ήταν ο νόμος για τα Τ.Ε.Ι. που μονοπωλεί και την στήλη της “Θεσμικής Επικαιρότητας” στο τεύχος αυτό.

• *Νόμος 2916/1.6.2001 «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής», φ. 114/11.6.2001, τευχ.Α΄ ΕτΚ.* Με το άρθρο Ι του νόμου ορίζεται ότι η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς, τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, και τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Ο νόμος προσδιορίζει τις διακριτές φυσιογνωμίες και ρόλους των δυο τομέων. Τα ιδρύματα του πανεπιστημιακού τομέα δίνουν έμφαση στην προαγωγή και ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας και της τέχνης, στην παραγωγή νέας γνώσης με την βασική και εφαρμοσμένη έρευνα, και στην υψηλή και ολοκληρωμένη κατάρτιση, θεωρητική και εφαρμοσμένη, του επιστημονικού, τεχνολογικού και

*Δημήτρης Σαραφιάνας. Διδάκτωρ Νομικής. Δικηγόρος

καλλιτεχνικού δυναμικού της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό έχουν την ευθύνη του σχεδιασμού και της οργάνωσης των μεταπτυχιακών σπουδών και την αρμοδιότητα απονομής μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων. Τα ιδρύματα του τεχνολογικού τομέα δίνουν έμφαση στην εκπαίδευση στελεχών εφαρμογών, που αποτελούν συνδυαστικό κρίκο μεταξύ γνώσης και εφαρμογής και που μεταφέρουν, χρησιμοποιούν και προάγουν την σύγχρονη τεχνολογία παράλληλα διεξάγουν κυρίως τεχνολογική έρευνα.

Με το άρθρο 5 παρ. 12 που αντικαθιστά το άρθρο 25 παρ. 1 ν.1404/83 ορίζεται ότι η διάρκεια σπουδών στα τμήματα των ΤΕΙ είναι κατά κανόνα οκτώ εξάμηνα, ενώ ρητώς προβλέπεται ότι το πτυχίο που χορηγείται από τμήματα ΤΕΙ είναι βασικός τίτλος σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης, ο οποίος δίνει την δυνατότητα πρόσβασης σε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών ελληνικών ή ξένων Πανεπιστημίων με τις προϋποθέσεις που εκάστοτε ισχύουν για τους πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης.

Επίσης με την παράγραφο 3 του άρθρου 1, που αντικαθιστά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 ν.1404/83, τα ΤΕΙ ορίζονται ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενα σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 5 του Συντάγματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, που αντικαθιστά το άρθρο 15 ν.1404/83, ορίζεται ότι το κύριο διδακτικό και ερευνητικό έργο των ΤΕΙ ασκείται από το εκπαιδευτικό προσωπικό (Ε.Π.), προσθέτει δε στις ήδη υπάρχουσες βαθμίδες του Ε.Π. (Καθηγητής ΤΕΙ, Επίκουρος Καθηγητής ΤΕΙ και Καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ) την βαθμίδα του Αναπληρωτή Καθηγητή ΤΕΙ. Περαιτέρω προβλέπεται ότι μεταξύ των προϋποθέσεων για την εκλογή σε θέση Καθηγητή Εφαρμογών αποτελεί η κατοχή τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών, για δε των τριών ανωτέρων βαθμίδων η κατοχή διδακτορικού διπλώματος. Επιπροσθέτως, οι Επίκουροι Καθηγητές ΤΕΙ πρέπει να έχουν εκπονήσει τρεις τουλάχιστον πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αναγνωρισμένου κύρους, ενώ οι Αναπληρωτές Καθηγητές ΤΕΙ και οι Καθηγητές ΤΕΙ πρέπει να έχουν εκπονήσει πρωτότυπες δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αναγνωρισμένου κύρους από τις οποίες ένας αριθμός πρέπει να είναι αυτοδύναμες ή πρωτότυπη επιστημονική μονογραφία. Μέρος των δημοσιεύσεων αυτών μπορεί να αντικατασταθεί για τους

Αναπληρωτές Καθηγητές ΤΕΙ και Καθηγητές ΤΕΙ από διεθνές δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή καινοτομίες που έχουν εφαρμοσθεί στην παραγωγή. Αυτοδύναμες δημοσιεύσεις νοούνται και οι δημοσιεύσεις στις οποίες ο υποψήφιος είναι ο κύριος ερευνητής.

Σύμφωνα με το άρθρο 6, οι υπάρχουσες θέσεις Καθηγητών, Επίκουρων Καθηγητών και Καθηγητών Εφαρμογών των ΤΕΙ μετατρέπονται σε προσωποπαγείς θέσεις Αναπληρωτών Καθηγητών, Επίκουρων Καθηγητών και Καθηγητών Εφαρμογών. Με αίτηση των ενδιαφερομένων οι προσωποπαγείς θέσεις μετατρέπονται σε μόνιμες τακτικές κατόπιν κρίσεως που διενεργείται από εκλεκτορικά σώματα αποτελούμενα από ΕΠ που κατέχουν τακτικές θέσεις ή εάν δεν υπάρχουν αυτά από μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ.

Στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή μελών ΕΠ μετέχουν μόνο μέλη ΕΠ που κατέχουν τακτική θέση στην κατάλληλη κατά περίπτωση βαθμίδα. Στα εκλεκτορικά σώματα για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης μετέχουν όλα τα μέλη ΕΠ ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχουν.

Οι ως άνω διατάξεις του νόμου εγείρουν αμφιβολίες για την συνταγματικότητά τους, με δεδομένο ότι εντάσσουν στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης ιδρύματα που δεν έχουν ως αποστολή την παραγωγή νέας γνώσης και την διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας, ενώ εξομοιώνουν τους τίτλους σπουδών που παρέχουν τα ΤΕΙ με τα πτυχία των ΑΕΙ θεωρώντας και τους δύο βασικούς τίτλους ανώτατης εκπαίδευσης. Όπως έχει ήδη κριθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ 1958/2000, 1260/1995) ο νομοθέτης δεν δύναται ούτε να ματαιώσει την συνταγματική διάκριση μεταξύ ανώτατης και ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης, ούτε να εξομοιώσει τους τίτλους σπουδών ΤΕΙ και ΑΕΙ, με δεδομένο ιδίως ότι τα ήδη υπάρχοντα ΤΕΙ έχουν οργανωθεί ως σχηματισμοί της ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης και αποτελούν επί της ουσίας μετεξέλιξη των ΚΑΤΕΕ (βλ. περαιτέρω ΑΕΔ 59/1995, ΣΤΕ 1175/1980, 4749/1986). Το γεγονός ότι πρόσφατα ο αναθεωρητικός νομοθέτης δεν προχώρησε σε σχετική αναθεώρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος θα αποτελέσει επιχείρημα για την αντισυνταγματικότητα του νόμου.

Περαιτέρω, το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο με την 30/1985

απόφαση του έχει κρίνει ότι δεν είναι επιτρεπτή η ένταξη σε ενιαίο φορέα διδασκόντων (όπως είναι το Εκπαιδευτικό Προσωπικό των ΤΕΙ) βαθμίδων με μειωμένα προσόντα, ενόψει και της συμμετοχής μελών της βαθμίδας αυτής στην εκλογή των οργάνων αυτοδιοίκησης των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (στα οποία πλέον συγκαταλέγονται και τα ΤΕΙ). Τίθενται συνεπώς ζητήματα αντισυνταγματικότητας για την ένταξη των Καθηγητών Εφαρμογών στο Εκπαιδευτικό Προσωπικό, αλλά και για την συμμετοχή στα εκλεκτορικά σώματα για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης εκείνων των μελών ΕΠ που κατέχουν προσωποπαγείς θέσεις και δεν διαθέτουν τουλάχιστον διδακτορικό δίπλωμα (βλ. περαιτέρω ΣτΕ 2805, 2808, 2811, 2786, 2787, 2788/1984).

Με το άρθρο 9 του νέου νόμου ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τον πανεπιστημιακό τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης. Ειδικότερα:

Ορίζεται ότι στο εκλεκτορικό σώμα για την εκλογή των πρυτανικών αρχών συμμετέχουν εκπρόσωποι των Βοηθών, Επιστημονικών Συνεργατών και Επιμελητών, του Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού, του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού και του Διοικητικού Προσωπικού ως ενιαίας ομάδας προσωπικού ίσους προς το 20% των μελών ΔΕΠ. Οι εκπρόσωποι αυτής της ενιαίας ομάδας αναδεικνύονται από κοινού από τα αντίστοιχα συνδικαλιστικά όργανα ή από αντίστοιχες γενικές συνελεύσεις, έτσι ώστε να συμμετέχουν ισάριθμοι εκλέκτορες στο εκλεκτορικό σώμα από κάθε κατηγορία. Η νέα αυτή ρύθμιση έρχεται να επιλύσει το πρόβλημα που δημιουργήθηκε με την υπ' αριθμ. 2020/1999 απόφαση του ΣτΕ, με την οποία κρίθηκε ως αντισυνταγματική η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 (α) ν.2083/92, που προέβλεπε την συμμετοχή εκπροσώπων του διοικητικού προσωπικού στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή πρυτανικών αρχών.

Επιπλέον, λόγω και σχετικής αμφισβήτησης που δημιουργήθηκε από την υπ' αριθμ. 400/1999 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους η οποία δεν έγινε δεκτή από το ΥΠΕΠΘ, διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση ακύρωσης της εκλογής πρυτανικών αρχών ενός Πανεπιστημίου, επαναλαμβάνεται η εκλογή πρυτανικών αρχών για την περίοδο μέχρι την λήξη της τρέχουσας θητείας. Στην νέα εκλογή δεν

δικαιούνται να θέσουν υποψηφιότητα όσοι δεν είχαν δικαίωμα να είναι υποψήφιοι κατά την τρέχουσα θητεία των πρυτανικών αρχών, την δε ευθύνη της προκήρυξης και διεξαγωγής των επαναληπτικών πρυτανικών εκλογών την έχει το Πρυτανικό Συμβούλιο με την σύνθεση που είχε όταν είχε προκηρύξει και διεξαγάγει τις, ακυρωθείσες πλέον, πρυτανικές εκλογές. Οι αρμοδιότητες του εν λόγω Πρυτανικού Συμβουλίου περιορίζονται στην προκήρυξη και την διεξαγωγή των πρυτανικών εκλογών και στην διεκπεραίωση υπηρεσιακών και μόνο θεμάτων επείγοντος χαρακτήρα.

Τέλος, αναστέλλεται για ένα έτος η διάταξη της παρ. 26 του άρθρου 14 ν.2817/2000, σύμφωνα με την οποία η εκκαθάριση της δαπάνης και η πληρωμή των χρηματικών ενταλμάτων για τα διδακτικά βιβλία των ΑΕΙ γίνεται από τα ΑΕΙ σε βάρος των πιστώσεων που εγγράφονται ετησίως για τον σκοπό αυτό στον προϋπολογισμό τους.